

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yougoslavie

“DUBROVNIK” (IT-01-42/1)

MIODRAG JOKIĆ

MIODRAG JOKIĆ

Osuđen za ubistvo, okrutno postupanje, napade na civile, pustošenje, protivpravne napade na civilne objekte, uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama

Komandant 9. vojnopomorskog sektora (VPS) Jugoslovenske ratne mornarice, odgovornog za napade na Dubrovnik, grad na jugu Hrvatske, i okolna područja na Jadranskom moru 6. decembra 1991.

- Osuđen na **7 godina zatvora**

Zločini za koje je osuđen (primeri):

Ubistvo; okrutno postupanje; napadi na civile; pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; protivpravni napadi na civilne objekte; uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namenjenim religiji, dobrotvornim svrhama, obrazovanju, umetnosti i nauci, kao i istorijskim spomenicima i umetničkim i naučnim delima (kršenja zakona i običaja ratovanja)

- Vojnici pod komandom Miodraga Jokića granatirali su Stari grad u Dubrovniku, koji je na UNESCO -voj listi mesta svetske kulturne baštine. Usled granatiranja, dva civila su ubijena, a tri su ranjena, šest zgrada je u potpunosti uništeno, a mnoge druge zgrade su oštećene. Uništene su ili oštećene ustanove namenjene religiji, dobrotvornim svrhama, obrazovanju, umetnosti i nauci, kao i istorijski spomenici i umetnička i naučna dela.

- Kao komandant, Jokić nije preduzeo nužne i razumne mere da spreči ili zaustavi granatiranje ili da naknadno kazni ili pokrene disciplinske mere protiv onih koji su bili odgovorni za ta dela.

Datum rođenja	25. februar 1935, u mestu Donja Toplica u opštini Valjevo, Srbija
Optužnica	Prvobitna optužnica: 27. februar 2001, obelodanjena 2. oktobra 2001; Prva izmenjena optužnica: 31. mart 2003.; Druga izmenjena optužnica: 27. avgust 2003.
Datum predaje	12. novembar 2001.
Prebačen na MKSJ	12. novembar 2001.
Prvo stupanje pred Sud	14. novembar 2001, izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Potvrдно izjašnjanje o krivici	27. avgust 2003, potvrđno se izjasnio o krivici po svim tačkama optužnice
Presuda Pretresnog veća	18. mart 2004, osuđen na sedam godina zatvora
Presuda Žalbenog veća	30. avgust 2005, kazna potvrđena
Izdržao kaznu	5. oktobar 2006, prebačen u Dansku na izdržavanje ostatka kazne; vreme provedeno u pritvoru od 12. novembra 2001. uračunato mu je u kaznu; prevremeno puštanje na slobodu odobreno 1. septembra 2008.

STATISTIČKI PODACI

Pošto je Sporazum o potvrdnom izjašnjanju o krivici sklopljen pre početka suđenja, suđenje nije bilo potrebno.

PRESUDA O KAZNI PRETRESNOG VEĆA	
18. mart 2004.	
Pretno veće I	sudija Alphons Orié (predsedavajući), sudija Amin El Mahdi, sudija Joaquín Martín Canivell
Tužilaštvo	Susan Somers
Odbrana	Žarko Nikolić, Eugene O' Sullivan

ŽALBENI POSTUPAK	
Žalbeno veće	sudija Inés Mónica Weinberg de Roca (predsedavajući), sudija Mohamed Shahabuddeen, sudija Florence Mumba, sudija Mehmet Güney, sudija Wolfgang Schomburg
Tužilaštvo	Norman Farrell, Marie Ursula Kind
Odbrana	Žarko Nikolić, Eugene O'Sullivan
Presuda	30. avgust 2005.

POVEZANI PREDMETI	
<i>po geografskom području</i>	
KOVAČEVIĆ (IT-01-42/2) "DUBROVNIK"	
MILOŠEVIĆ (IT-02-54) "KOSOVO, HRVATSKA I BOSNA"	
STRUGAR (IT-01-42) "DUBROVNIK"	

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

Prvobitna optužnica protiv Miodraga Jokića, Pavla Strugara, Milana Zeca i Vladimira Kovačevića je potvrđena 27. februara 2001, a obelodanjena 2. oktobra 2001. Miodrag Jokić se dobrovoljno predao Međunarodnom sudu 12. novembra 2001. U prvobitnoj optužnici je optužen za kršenja zakona i običaja ratovanja, kažnjiva na osnovu člana 3 i za teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949, kažnjiva na osnovu člana 2, za krivična dela koja su se, prema navodima, dogodila od 1. oktobra 1991. do 31. decembra 1991. Prilikom svog prvog stupanja pred Sud 14. novembra 2001, izjasnio se po svih 16 tačaka optužnice da nije kriv. Dana 20. februara 2002, odobreno mu je privremeno puštanje na slobodu.

Optužbe protiv Milana Zeca povučene su 26. jula 2002. Dana 17. septembra 2003, Pretresno veće je razdvojilo postupak protiv Miodrag Jokić od postupka protiv Pavla Strugara i Vladimira Kovačevića.

Dana 31. marta 2003, Tužilaštvo je podnelo Izmenjenu optužnicu. U toj optužnici je izbrisana optužba na osnovu člana 2 jer se smatrala "nepotrebnim dupliranjem", a optužbe na osnovu člana 3 su reorganizovane. Dana 27. avgusta 2003. podneta je Druga izmenjena optužnica.

U važećoj optužnici Milorad Jokić se teretio na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3)) za:

- Ubistvo; okrutno postupanje; napade na civile; pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; protivpravne napade na civilne objekte; uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namenjenim religiji, dobrotvornim svrhama, obrazovanju, umetnosti i nauci, kao i istorijskim spomenicima i umetničkim i naučnim delima (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

SPORAZUM O IZJAŠNJAVANJU O KRIVICI/POTVRDNO IZJAŠNJAVANJE OKRIVICI

Procedura vezana za sporazum o izjašnjavanju o krivici je regulisana Pravilnikom o postupku I dokazima Međunarodnog suda (pravilo 62 *ter*). Tužilac i odbrana mogu se sporazumeti da, nakon što se optuženi potvrdno izjasni o krivici po optužnici ili po jednoj ili više tačaka optužnice, tužilac može zatražiti od Pretresnog veća da se optužnica shodno tome izmeni i zatražiti kaznu u okviru nekog konkretnog raspona ili se složiti sa rasponom kazne koji je predložila odbrana. Pretresno veće ne obavezuje nijedan od takvih sporazuma.

Dana 1. aprila 2003, Tužilaštvo i odbrana su sklopili Sporazum o izjašnjavanju o krivici prema kojem se Miodrag Jokić složio da se potvrdno izjasni o krivici po šest tačaka Druge izmenjene optužnice, u kojoj se navode kršenja zakona i običaja ratovanja za događaje u vezi sa granatiranjem Dubrovnika 6. decembra 1991. Na pretresu o izjašnjavanju o krivici sledećeg dana, Tužilaštvo je podnelo usmeni zahtev za izmenu izmenjene optužnice, uz uslov da se optuženi potvrdno izjasni o krivici po šest tačaka Druge izmenjene optužnice. Na zahtev Tužilaštva, Druga izmenjena optužnica je modifikovana. Nova optužnica je sadržala dalja razjašnjenja optužbi po kojima se Miodrag Jokić izjasnio krivim.

Dana 17. septembra 2003, nakon potvrdnog izjašnjavanja Miodraga Jokića o krivici, Pretresno veće je razdvojilo postupak protiv njega od postupka protiv Pavla Strugara i Vladimira Kovačevića. Dana 26. novembra 2003, Pretresno veće je zakazalo pretres o kazni i naložilo da se Miodrag Jokić vrati u Pritvorsku jedinicu UN. Pretres o kazni je održan 4. decembra 2003. Istog dana, Pretresno veće je odobrilo novi zahtev Miodraga Jokića za privremeno puštanje na slobodu.

U Sporazumu o izjašnjavanju o krivici navedeno je da Miodrag Jokić priznaje svoju krivicu jer prihvata punu odgovornost za svoja dela na osnovu članova 7(1) i 7(3). U zamenu za potvrdno izjašnjavanje o krivici, Tužilaštvo se složilo da Pretresnom veću preporuči izricanje kazne od 10 godina zatvora. Miodrag Jokić je, međutim, imao pravo da iznese argumente za blažu kaznu na temelju svih eventualnih olakšavajućih okolnosti koje navede.

IZJAVA MIODRAGA JOKIĆA

"Gospodine predsedniče, gospodo sudije, časni sude, tužiteljice, zahvaljujem što ste mi omogućili da vam se obratim.

Pre dve godine, odmah nakon što je objavljena optužnica, predao sam se organima Tribunala da bih se suočio sa optužbama i da bi bila utvrđena istina. U to vreme u mojoj državi nije postajao pravni okvir za saradnju sa Tribunalom. Nijedan optuženi oficir iz Srbije nije se predao, a javno mnjenje je bilo protiv tog postupka. Sa svojim timom odbrane i uz minimalnu pomoć organa države i vojske, dugo sam i temeljno istraživao i preispitivao navode optužnice, te moju individualnu i objektivnu odgovornost. Bio sam svestan svoje komandne odgovornosti za postupke svojih potčinjenih u borbi, kao i promašaje i greške u komandovanju trupama.

Istovremeno, osećao sam potrebu da se i mi kao odgovorno društvo otvoreno i iskreno suočimo sa učinjenim ratnim zločinima. Verovao sam da je važno započeti saradnju sa Tribunalom i da, bez obzira na sve otpore i nerazumevanje javnosti, neko definitivno treba da otvori proces prihvatanja krivice, izvinjenja žrtvama i, u krajnjem cilju, ljudskog pomirenja sa okruženjem.

Časni sude, postoje dva razloga zbog kojih sam danas ovde: prvi je moje lično ubedenje da kao komandant imam moralnu i ličnu obavezu da prihvatim odgovornost i tražim izvinjenje za postupke svojih počinjenih, čak i kada ih nisam naredio; drugi je svest o tome da je moje prihvatanje krivice i kajanje važnije od moje lične sudbine.

Šestog decembra 1991. poginulo je dvoje ljudi, troje je ranjeno i učinjena je velika šteta na civilnim zgradama i na kulturnim i istorijskim spomenicima u starom gradu u Dubrovniku. Činjenica da su ovi životi izgubljeni u zoni moje odgovornosti ostaće urezana u moju svest celog života. Spreman sam da se sa vojničkim dostojanstvom poklonim pred svim žrtvama ovog sukoba, bez obzira na kojoj su strani. Takođe, iako sam to učinio u toku samog granatiranja radio putem, i nakon toga i lično, osećam obavezu da i ovom prilikom izrazim svoje najdublje saučesće porodicama poginulih i ranjenih, kao i građanima Dubrovnika za bol i štetu koju im je nanela jedinica pod mojom komandom. Moje žaljenje shvatam kao uslov pomirenja i zajedničkog života naroda na ovom području.

Časni sude, ja sam celog svog života bio profesionalni vojnik. Kao takav, rukovodio sam se oficirskom zakletvom trudeći se da služim na čast svojoj profesiji i svojoj zemlji. Zato danas stojim pred vama, nadajući se da će moj postupak doprineti konačnom pomirenju i zajedničkom životu naroda na ovom području, ali i stvaranju perspektive u kojoj neće biti tereta krivice za moj narod i njegovu budućnost. Zahvaljujem, časne sudije." (Miodrag Jokić, pretres o kazni, 4. decembar 2003)

PRESUDA O KAZNI PRETRESNOG VEĆA

Miodrag Jokić je rođen u Srbiji i obrazovan je na Jugoslovenskoj vojnopomorskoj akademiji. Godine 1991, nakon što je mnogo godina služio kao oficir Jugoslovenske ratne mornarice, unapređen je u viceadmirala. Kasnije iste godine imenovan je za komandanta 9. vojnopomorskog sektora Jugoslovenske ratne mornarice, odgovornog za napade na Dubrovnik i okolna područja Jadranskog mora.

U Presudi Pretresnog veća se navodi da je događajima od 6. decembra 1991. koji su se odigrali u Dubrovniku i oko njega prethodila je vojna kampanja koja je počela 8. oktobra 1991. i koju je vodio Miodrag Jokić, delujući individualno i u dogovoru s drugima. Dubrovnik su približno tri meseca opkoljavala jugoslovenska narodna armija (JNA). Stari grad u Dubrovniku je granatiran u više navrata. Početkom decembra 1991. JNA i hrvatske snage spremale su se da sklope sveobuhvatan sporazum o prekidu vatre. Miodrag Jokić je bio pregovarač ispred jugoslovenske strane. Međutim, 6. decembra snage JNA pod komandom, između ostalih, i Miodraga Jokića, protivpravno su granatirale Stari grad u Dubrovniku. Usled granatiranja tog dana, dva civila su poginula, a tri su ranjena. Šest zgrada u Starom gradu je potpuno uništeno, dok su mnoge druge pretrpele oštećenja. Ustanove namenjene religiji, dobrotvornim svrhama i obrazovanju, umetnosti i nauci, kao i istorijski spomenici i umetnička i naučna dela oštećeni su ili uništeni.

U dva sata poslepodne 6. decembra 1991, Miodrag Jokić je poslao radio poruku ministru hrvatske vlade u Dubrovniku, izražavajući žaljenje zbog „teške i nesrećne situacije“. U radio poruci je tvrdio da on nije naredio granatiranje. Međutim, uprkos intenzitetu s kojim je granatiran Stari grad, Jokić nije izdao nikakvo trenutno naređenje za prekid vatre. Strane su se složile da je Miodrag Jokić znao za protivpravno granatiranje od ranih jutarnjih sati 6. decembra 1991. i da nije preduzeo nužne i razumne mere da spreči ili zaustavi granatiranje. Štaviše, nakon granatiranja, niko iz JNA nad kim je Miodrag Jokić kao nadređeni

oficir imao komandnu odgovornost nije kažnjen, niti je protiv ikoga vođen disciplinski postupak zbog granatiranja. Dana 7. decembra 1991. konačno je postignut sveobuhvatan prekid vatre. Tokom sastanka na kojem je konačno dogovoren prekid vatre, Miodrag Jokić se izvinio hrvatskoj strani zbog događaja prethodnog dana.

Miodragu Jokiću je izrečena osuđujuća presuda za krivično delo protivpravnog napada na civile u dubrovačkom Starom gradu, za ubistvo dve osobe za vreme tog napada, kao i za okrutno postupanje, odnosno ranjavanje druge tri osobe za vreme istog napada. Također mu je izrečena osuđujuća presuda za pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom i za protivpravni napad na civilne objekte. I konačno, Miodragu Jokiću je izrečena osuđujuća presuda za uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namenjenim religiji, dobrotvornim svrhama i obrazovanju, umetnosti i nauci, kao i istorijskim spomenicima i umetničkim i naučnim delima. Dubrovački Stari grad bio je pod zaštitom ne samo Haške konvencije o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1954. već i UNESCO-a, kao deo svetske kulturne baštine. Predstavljao je izuzetno arhitektonsko ostvarenje koje svedoči o jednom značajnom periodu u istoriji čovečanstva i njegovog kulturnog razvoja. Granatiranje Starog grada bilo je napad ne samo na istoriju i baštinu ovog regiona, već i na kulturnu baštinu celog čovečanstva.

Odgovornost Miodraga Jokića za zločine za koje mu je izrečena osuđujuća presuda delimično je opisana u članu 7(1) Statuta (pomaganje i podržavanje), a delimično u članu 7(3) Statuta (odgovornost nadređenog). Ta krivična dela su počinili vojnici pod njegovom komandom, iako, kako je istakao tužilac, Miodrag Jokić nije *naredio* te zločine. Deo Jokićevog ponašanja, posebno činjenje i nečinjenje pre nego što su snage JNA granatirale Stari grad 6. decembra 1991, kvalifikovano je kao pomaganje i podržavanje, pošto je imalo suštinski efekat na izvršenje krivičnih dela tog dana. Izostanak Jokićeve odgovarajuće reakcije na krivična dela i njegov propust da kazni počiniocima koji su bili pod njegovom komandom okvalifikovani su kao „odgovornost nadređenog“ na osnovu člana 7(3) Statuta.

Što se tiče otežavajućih okolnosti, Pretresno veće je zaključilo da je Miodrag Jokić kao admiral po prirodi svog položaja imao znatnu moć i ovlašćenja. Međutim, njegovo angažovanje je bilo marginalno i uglavnom se temeljilo na nečinjenju.

Pretresno veće je kao olakšavajući faktor uzelo u obzir činjenicu da se Miodrag Jokić, oficir s visokim činom, dobrovoljno predao Međunarodnom sudu, izjasnio krivim po Drugoj izmenjenoj optužnici i aktivno saradivao s tužiocem. Pretresno veće je, prilikom razmatranja olakšavajućih faktora, pripisalo značajnu težinu činjenici da se Jokić javno ogradio i izrazio žaljenje zbog granatiranja ne samo u trenutku kad se suočio s optužbama pred sudom, već još 6. decembra 1991. Pretresno veće je olakšavajućim faktorom smatralo Jokićevo dobro vladanje nakon napada i njegove lične prilike.

Dana 18. marta 2004, Pretresno veće je izreklo svoju presudu osudivši Miodraga Jokića na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1)) i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3)) za ubistvo, okrutno postupanje, napade na civile, pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, protivpravne napade na civilne objekte, uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namenjenim religiji, dobrotvornim svrhama, obrazovanju, umetnosti i nauci, kao i istorijskim spomenicima i umetničkim i naučnim delima (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3).

Kazna: 7 godina zatvora.

PRESUDA ŽALBENOG VEĆA

Obrana Miodraga Jokića žalila se na presudu Pretresnog veća po više osnova. Tužilaštvo nije uložilo žalbu.

U Presudi, Žalbeno veće je odbacilo sve osnove žalbe koje je iznela obrana. Međutim, iako optuženi nije postavio to pitanje, Žalbeno veće je primetilo da je osuđujuća presuda Miodragu Jokiću izrečena za ulogu koju je odigrao 6. decembra 1991 na osnovu članova 7(1) i 7(3) na temelju istih činjenica. Veće je dalje zaključilo da sudska praksa Žalbenog veća pokazuje da istovremeno izricanje osuđujućih presuda za individualnu odgovornost i odgovornost nadređenog za iste tačke optužnice i na temelju istih činjenica predstavlja pravnu grešku.

Žalbeno veće je bilo mišljenja da se, u skladu s utvrđenom sudskom praksom, može izreći samo jedna osuđujuća presuda po svakoj tački optužnice na osnovu člana 7(1) Statuta. Žalbeno veće je stoga poništilo osuđujuće presude za tačke od 1 do 6 optužnice u delu u kojem su se one temeljile na zaključku o

žaliočevoj odgovornosti nadređenog na osnovu člana 7(3) Statuta. To, međutim, nije nužno značilo da je bilo neophodno i smanjenje kazne jer je Pretresno veće je u celosti prihvatilo, kao otežavajuću okolnost, činjenicu da je žalilac bio na položaju vlasti i imao ovlašćenja visokog oficira u odnosu na druge koji su počinili zločine.

Žalbeno veće je izreklo presudu 30. avgusta 2005, potvrđujući kaznu koju je izreklo Pretresno veće. Vreme provedeno u pritvoru od predaje 12. novembra 2001 uračunato mu je u kaznu. Dana 5. oktobra 2006, Miodrag Jokić je prebačen u Dansku na izdržavanje kazne. Dana 1. septembra 2008, odobreno mu je prevremeno puštanje na slobodu.